

בש"פ 6695/14 - עמרם גריב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 6695/14

לפני: כבוד השופט י' דנציגר

המבקש: עמרם גריב

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז (כב' השופטת ד' עטר) בעמ"ת 4072-10-14 מיום 2.10.2014

בשם המבקש: עו"ד יזהר קונפורטי

בשם המשיבה: עו"ד נילי פינקלשטיין

החלטה

לפני בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז (השופטת ד' עטר) בעמ"ת 4072-10-14 מיום 2.10.2014 בה התקבל ערר המשיבה על החלטת בית משפט השלום בראשון לציון (השופט מ' מזרחי) במ"ת 28306-06-14 מיום 30.9.2014 אשר שחרר את המבקש לחלופת מעצר, ונקבע כי המבקש ייעצר עד לתום ההליכים המתנהלים כנגדו.

רקע והליכי המעצר

עמוד 1

1. כנגד המבקש הוגש כתב אישום המייחס לו שתי עבירות של איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. על פי המתואר בכתב האישום, במסגרת הליך פלילי שהתנהל כנגד המבקש לפני סגנית נשיאת בית משפט השלום בירושלים השופטת ח' מאק-קלמנוביץ (להלן: השופטת), הגיש המבקש למזכירות בית המשפט בקשה לפסול את השופטת בצירוף דיסק עליו נרשם שם משפחתה של השופטת. בדיסק הופיע סרטון שאורכו מספר שעות בו נראה המבקש כשהוא עירום בפלג גופו העליון, שותה ואוכל ולאוזניו אוזניות (להלן: הסרטון). בקטע הרלוונטי פנה המבקש לשופטת באומרו, בין היתר, "אני הולך לייבש אותך עם מגהץ...".

עבירת האיומים השנייה המיוחסת למבקש נעברה, על פי כתב האישום, במעמד דיון טיעונים לעונש שנערך לפני השופטת. בפתח הדיון הודיע בא כוח המבקש דאז, עו"ד מיכאל הורביץ, כי ברצון המבקש לשחררו מייצוג, וביקש כי יתאפשר למבקש לטעון לעצמו. בית המשפט איפשר למבקש לטעון, ובשלב מסוים ביקש המבקש מבית המשפט לתקן את פרוטוקול הדיון. לאחר שבקשתו נדחתה פנה המבקש לשופטת בשמה הפרטי, הפנה אותה לדברים שאמר בסרטון בנוגע למגהץ והוסיף "תחשבי טוב". לשאלת השופטת לפרש דבריו חזר המבקש ואיים על השופטת באומרו: "יכול אדם להוריד אדם אחר עם מגהץ... את זכית להיות מורמת מעם ולהיות מסוגלת...אולי עם מגהץ".

2. בד ובד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה לעצור את המבקש עד לתום ההליכים המתנהלים כנגדו. בית משפט השלום (השופט מ' מזרחי) קבע כי עיון בסרטון מגלה כי:

"ראשית, צפיה בקטעי הדיסק כפי שהוצגו בפני, תוך התבוננות קפדנית בתמליל, שאינו שנוי במחלוקת, מלמד, כי ניתן להגדיר את התנהגותו של המשיב כהתנהגות חצופה, בעל סגנון חריף ובעייתי, אינו בורר את גבולותיו, אולם קשה לומר, שהדברים שאותם אמר, הם מילים ובהם איום מפורש, ברור, הצף ועולה מתוך הדברים.

שנית, המשיב נראה בדיסק כשהוא עירום בפלג גופו [העליון], מפצח גרעינים, בעל מבט מזלזל, התנהגות נסערת, אומר דברים, אך קשה ללמוד מדברים אלו בצורה נחרצת, את דבר האיום".

אולם, באשר לאירוע השני נקבע כי הדברים שאמר המבקש לשופטת באולם בית המשפט יכולים להתפרש כ"איום מרומז", המגבש, לכאורה, את יסודות עבירת האיום. על כן קבע בית המשפט כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמת המבקש בביצוע עבירת האיום השנייה. כן קבע בית המשפט כי קיימת עילה למעצר המבקש, וזאת בשל עברו הפלילי הכולל ארבע הרשעות קודמות ושנת מאסר בפועל, ובשל הערכת שירות המבחן לפיה המבקש "נוטה לאימפולסיביות ולעמדה חשדנית ובעייתית מול רשויות אכיפת החוק". בית המשפט ציין כי אין קיימת סכנה כי שחרור המבקש יביא לפגיעה בשלומה הפיזי של השופטת. אולם, נקבע כי שחרורו עלול להוביל לפגיעה "באופן ובדרך שפועלות רשויות אכיפת החוק".

לאור האמור לעיל קבע בית המשפט כי קיימת עילה למעצר המבקש עד לתום ההליכים, אך כי באם יציג המבקש חלופת מעצר הכוללת השמה בפיקוח של אדם אחר והוראות על הרחקה מן השופטת, ניתן יהיה להסתפק בחלופת מעצר שכזו. אולם, בדיון שהתקיים ביום 7.6.2014 הביע המבקש עמדתו כי הוא אינו מעוניין להשתחרר לפיקוחו של ערב. בית המשפט התרשם בהחלטתו מאותו היום כי המבקש "אינו ער לחשיבות" תנאי השחרור שהוצעו, וכי "קיים חשש שמא לא יקבלם ויקפיד עליהם עד תום". ביום 24.7.2014 נערך דיון נוסף בתיק המעצר ובתומו הורה בית המשפט (השופט ר' גלט) על מעצר המבקש עד לתום ההליכים. ערר שהגיש המבקש על החלטה זו נדחה על ידי

בית המשפט המחוזי (השופטת ש' בן שלמה בעמ"ת 58432-07-14). בית המשפט המחוזי ציין כי בסרטון יש, לכל הפחות, משום "כוונה להקניט", וקבע כי גם סרטון זה מהווה ראיה לכאורה להוכחת האשמה. בקשת רשות ערר שהגיש המבקש לבית משפט זה (השופט נ' הנדל בבש"פ 5916/14) - נדחתה.

3. המבקש הגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטה לעוצרו עד לתום ההליכים. לבקשתו זו צרף המערער ראיה חדשה - הקלטה ותמלול המתעדים את שאירע ביום הדיונים בו נשמע האיום השני המיוחס לו (להלן: ההקלטה). בית משפט השלום (השופט מ' מזרחי) בחן ראיה זו וקבע כי יש בה "משום הצגת הדברים באור אחר". כן קבע בית המשפט כי חלופת הזמן, משך הזמן בו מצוי המבקש במעצר וקצב התקדמות ההליך העיקרי מצדיקים בחינה מחודשת של ההחלטה לעצור את המבקש. עוד ציין בית המשפט כי המבקש הביע הסכמתו לתנאי חלופת המעצר להם התנגד בעבר. לאור האמור לעיל הורה בית המשפט על שחרור המבקש לחלופת מעצר. בית המשפט עיכב את ביצוע החלטת השחרור ב-48 שעות בתנאי שהמשיבה תודיע עד לשעה 16:00 כי בכוונתה לערור על ההחלטה. המשיבה לא הגישה הודעה כאמור והמבקש שוחרר לביתו.

4. ביום 2.10.2014, יומיים לאחר ששוחרר המבקש ממעצר, עררה המשיבה על ההחלטה לשחררו. בית המשפט המחוזי (השופטת ד' עטר) קבע כי הקלטת והתמלול אשר הוצגו לפני בית משפט השלום אינם מכרסמים בתשתית הראייתית הלכאורית כנגד המבקש, בין היתר משום שהדברים הנשמעים בהקלטה אוזכרו בעדויות שהובאו לפניו בתי המשפט בהליכי המעצר הקודמים. בית המשפט הורה על מעצר המבקש עד לתום ההליכים. בית המשפט ציין כי בדיון לפניו התמיד המבקש בהתנגדותו לשחרור בתנאי פיקוח אנושי, והעיר כי ככל שתשתנה עמדה זו של המבקש יוכל הוא לפנות בבקשה לעיון חוזר. כנגד החלטה זו מכוונת בקשת רשות הערר שלפני.

טענות המבקש

5. המבקש - באמצעות בא כוחו עו"ד יזהר קונפורטי - טוען כי ההקלטה מוכיחה, כפי שקבע בית משפט השלום, כי לא הייתה כוונת איום בדברים שאמר באולם בית המשפט. הקלטה זו אף מגלה כי לא הייתה כוונת איום בדברים שאמר בסרטון. לשיטתו, צפייה בדבריו בסרטון מגלה כי כל כוונתו הייתה לבקש מבית המשפט שיטה לו אוזן קשבת ויאפשר לו לטעון לפניו, ואף אם עשה כן "באופן קלוקל" אין לראות בדברים שאמר משום איום. המבקש מודע לכך שסגנונו הוא "חריג בנוף המתדיינים", וכי הוא "חצוף" ו"נונקונפורמיסט", אך, לטענתו, דרך הילוך זו אינו מהווה עבירה פלילית, ובוודאי שאין בה כדי להצדיק את השמתו במעצר במשך כארבעה חודשים. המבקש מפנה לרע"פ 2038/04 לם נ' מדינת ישראל (4.1.2006), וטוען כי יישום אמות המידה שנקבעו בפסק דין זה על עניינו מגלה כי מעשיו לא עלו כדי איום. המבקש מוסיף ומציין כי הוא לא שלח את הסרטון אך לשופטת, אלא שלח אותו גם לשופט נוסף ולאחרים אשר לא ראו בדברים שאמר משום איום.

המבקש מזכיר כי הוא הושם במעצר בערב יום הכיפורים לאחר שהיה משוחרר במשך 48 שעות, מבלי שהפר תנאי מתנאי השחרור שנקבעו לו. לטענת המבקש, שגה בית המשפט כאשר הורה על השבתו למעצר, שכן השבה למעצר של מי שלא הפר תנאי מתנאי השחרור צריך שתעשה אך במקרים חריגים במיוחד, אשר לא התקיימו בעניינו. המבקש מתאר עצמו כ"מלח הארץ" אשר שירת ביחידה קרבית, אב לילדים ומתגורר עם אימו הקשישה. בא כוח המבקש ציין בדיון לפניו כי המבקש אינו מתנגד להשמתו באיזוק אלקטרוני.

6. המשיבה - באמצעות באת כוחה עו"ד נילי פינקלשטיין - טענה בדיון שנערך לפני כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של המבקש וסומכת ידה על פסק דינו של השופט הנדל בבש"פ 5916/14 בעניין זה. כן טוענת המשיבה כי אין בדברים הנשמעים בהקלטה כדי לשנות ממסקנה זו. המשיבה מציינת כי העובדה שהמבקש נשמע בהקלטה כמשיב "חס וחלילה" לשאלה "את מי אתה הולך להוריד" נזכרה בראיות אשר הוצגו לפני בית המשפט עובר להגשת ההקלטה. עוד טוענת המשיבה כי העבירות המיוחסות למבקש וכן עברו הפלילי מעידים על מסוכנותו ומקימים עילת מעצר בעניינו. כן טוענת המשיבה כי מסוכנותו הגבוהה של המבקש הצדיקה את מעצרו על-אתר על ידי בית המשפט המחוזי, כך שאין פגם במעצרו לאחר שהיה משוחרר. המשיבה מציינת כי המבקש הוא שסרב לחלופת המעצר בפיקוח אחותו, וטוענת כי עובדה זו היא שגרמה להתארכות מעצרו. על כן, לשיטת המשיבה, התקופה בת ארבעת החודשים בה שוהה המבקש במעצר אינה מצדיקה את שחרורו בשלב זה.

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בנימוקי הבקשה ובטיעוני הצדדים לפני, ולאחר שבחנתי בעיון את תיק החקירה שהוגש לעיוני ואת הסרטונים, ההקלטה והתמלולים אשר צורפו לבקשת המבקש, הגעתי למסקנה כי דין בבקשת רשות הערר להתקבל, כי יש לדון בבקשת רשות הערר כאילו היתה ערר וכי דין הערר להתקבל. להלן טעמי.

8. על מנת לעצור אדם עד לתום ההליכים יש להצביע על קיומן של ראיות לכאורה להוכחת האשמה וכן על קיומה עילת מעצר [סעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים)]. אף אם קמה עילת מעצר וקיימות ראיות לכאורה, אין להורות על מעצר מאחורי סורג ובריאח מקום בו ניתן להפחית באופן ניכר את הטעמים העומדים בבסיסה של עילת המעצר באמצעות שחרור לחלופת מעצר. על כן, קיים יחס ישיר והפוך בין "עוצמתה" של עילת המעצר - כגון מידת החשש להימלטות מן הדין, החשש לשיבוש הליכי המשפט או המסוכנות הנשקפת מן הנאשם - לבין מידת נכונותו של בית המשפט לשקול חלופת מעצר. כמו כן, קיים יחס הפוך בין עוצמתן של הראיות לכאורה לבין נכונותו של בית המשפט לשקול חלופת מעצר. כך, ככל שיפחת משקלן של הראיות לכאורה כך ייטה יותר בית המשפט להורות על שחרור לחלופת מעצר [ראו, למשל: בש"פ 4692/06 אלמוגריבי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (20.6.2006) (להלן: עניין אלמוגריבי); בש"פ 3484/14 מדינת ישראל נ' חיימוב, פסקה 23 (22.5.2014); בש"פ 8311/13 אברמוב נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (19.12.2013); בש"פ 1273/14 דסוקי נ' מדינת ישראל, פסקה 27 (4.3.2014)].

9. לאחר שצפיתי בסרטון והאזנתי להקלטה הגעתי למסקנה כי אכן יש בהם, כפי שצוין בית משפט השלום, כדי להציג את הדברים באור שונה. כך, בעוד כתב האישום מתאר כיצד אמר המבקש בסרטון "...אני הולך לייבש אותך עם מגהץ...", צפייה בסרטון מעלה כי המילה "אותך" נאמרת בלשון זכר והמשפט מנוסח כשאלה. בדברים אלו יש כדי להקהות במידה מסוימת את עוקצה של הראיה הלכאורית שבסרטון. גם הדברים אשר קדמו לביטויים המצוטטים בכתב האישום, ובמיוחד המילים "נגיד היה יוצא חוק שגריב עמרם... רשאי לשיקול דעתו לייבש בן אדם עם מגהץ" עשויים לאפשר פרשנות מעט שונה לדברים שבסרטון. מסקנה דומה מתקבלת מהאזנה להקלטה. דברי המבקש לפיהם "ראיתי הרבה כאלה, זה קורה כל יום. אתם מגהצים - ושולחים", מרמזים כי דימוי המגהץ נועד לתאר את כוחו של בית המשפט, ולא את כוחו שלו.

10. סבורני כי באיזון הכולל מצדיקות המסקנות שלעיל את שחרורו של המבקש לחלופת מעצר. זאת במיוחד בשים לב לעובדה שהמבקש שהה במעצר מאחורי סורג ובריח במשך כארבעה חודשים, לנוכח העובדה כי ההליך העיקרי בעניינו אינו צפוי להסתיים בחודש הקרוב ובהתחשב בעונש הצפוי למבקש באם יורשע בדיון. יש להדגיש כי אין במסקנתי זו משום הבעת דעה בדבר תוצאת ההליך הפלילי המתנהל בעניינו של המבקש. אף בהתעלם מתוכן הדברים שבסרטון ובהקלטה, צורת ההגשה, טון הדיבור והדימויים אותם בחר המבקש מעוררים אי נחת ויש בהם, לכשעצמם, כדי לבסס ראיות לכאורה להוכחת האשמה. השאלה האם היה בדברים אלו גם כדי לחצות את הרף הפלילי אינה שאלה לבית המשפט הדין במעצר לענות בה, ויש להותירה לבית המשפט הדין בהליך העיקרי.

11. גם העובדה כי המבקש שוחרר לביתו כ-48 שעות עובר למעצרו מחדש תומכת בשחרורו לחלופת מעצר, שכן "לא בנקל יורה בית-המשפט להחזיר לבית המעצר את מי שכבר שוחרר ממנו... החזרה למעצר תיעשה במקרים מיוחדים כאשר הדבר מחויב המציאות" [ע"פ 3025/00 הרוש נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(5) 821, 824 (2000)]. העובדה כי המבקש לא הפר את תנאי שחרור בתקופה קצרה זו והתייצב לדיון שנקבע אף מפיגים במידת מה את המסקנה בדבר מסוכנותו, ככל שמסוכנות זו מתבטאת בגישה שלילית ביחס לרשויות החוק. אמנם אין מדובר בשיקול מכריע, אך הצטרפותו למסקנות שלעיל בעניין עוצמת הראיות מטה את הכף לכיוון חלופת המעצר [ראו למשל: עניין אלמוגרבי, פסקה 11; בש"פ 186/05 גולוביחין נ' מדינת ישראל (18.1.2005)].

12. סוף דבר - הבקשה מתקבלת וכך גם הערר. המשיב ישוחרר לחלופת מעצר בתנאים שנקבעו בהחלטתו של בית משפט השלום מיום 30.9.2014. אולם, מאחר שהחלופה זו אינה כוללת מרכיב של פיקוח אנושי, מצאתי לנכון להורות על השמת המבקש באיזוק אלקטרוני. כמו כן, מצאתי להעלות את סכום ההתחייבות העצמית ולהעמידה של סך של 35,000 ש"ח וכן להעלות את סכום ההפקדה ולהעמידו על 10,000 ש"ח. מובן כי עמידה בתנאים אלו מהווה תנאי לשחרורו של המבקש לחלופת המעצר. התנאים ימולאו בבית משפט השלום.

ניתנה היום, י"ח בתשרי התשע"ה (12.10.2014)

שׁוֹפֵט